

Цінності територій та об'єктів природно-заповідного фонду Полтавської області

Необхідність створення нових та розширення існуючих об'єктів та територій природно-заповідного фонду Полтавщини

Природно-заповідний фонд України (ПЗФ) є національним надбанням народу України та невід'ємною частиною Всесвітньої природної та культурної спадщини. Екологічні системи та окремі об'єкти, що входять до їхнього складу, забезпечують не тільки збереження унікальних природних ландшафтів та біологічного різноманіття країни, а й сприяють сталому екологічному розвитку навколишнього природного середовища. Саме тому території та об'єкти природно-заповідного фонду виступають ключовими елементами у національній екологічній мережі.

Незважаючи на те, що території природно-заповідного фонду мають тенденцію до збільшення, їх частка в Україні є недостатньою і продовжує залишатися значно меншою, ніж у більшості країн Європи, де площі, зайняті природно-заповідними територіями, становлять у середньому 15% території. Так, наприклад, частка територій природно-заповідного фонду Полтавської області становить лише 4,95% від загальної площі області. Відповідно до Закону України «Про основні принципи (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» саме поширення існуючих та створення нових територій природно-заповідного фонду сприятиме досягненню головної стратегічної мети – збалансованого екологічного розвитку країни та припиненню процесів деградації довкілля.

Території природно-заповідного фонду являють собою певні екологічні природні системи, які утворювалися протягом тривалого часу живими організмами та середовищем, в якому вони існують, з тісним взаємозв'язком і взаємодією всіх компонентів системи, що характеризуються унікальністю та особливою екологічною цінністю.

Основними функціями природоохоронних територій є:

- підтримка чи розширення зони природного існування певних видів;
- підтримка чи покращення поширення, міграції та/або генетичного обміну певних видів;
- відновлення якості ареалів існування;
- захист видів, які знаходяться під загрозою зникнення, уразливих, ключових чи комплексних видів;

- підтримка чи покращення гідрологічних функцій;
- підтримка чи покращення екологічної якості;
- контроль ерозії;
- захист цінних ландшафтних форм;
- підтримка біоценозу на територіях, забруднених радіацією;
- та забезпечення взаємозв'язку з сусідніми транскордонними територіями.

Нажаль, розширення існуючих та створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду в Полтавській області відбувається не так швидко, як того хотілося б. Погіршує ситуацію ще й те, що останні зміни до законодавства України (в редакції Закону України «Про природно-заповідний фонд України» № 2362-19 від 22.03.2018) обмежують рубки та забороняють полювання у заказниках, пам'ятках природи місцевого значення та заповідних урочищах.

Проте, нещодавно Міністерство екології та природних ресурсів України для полегшення роботи науковців, громадськості та органів місцевої влади при створенні територій та об'єктів природно-заповідного фонду затвердило Методичні рекомендації щодо розроблення проектів створення природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України (Методичні рекомендації).

Використання Методичних рекомендацій дозволить забезпечити уніфікований підхід до розроблення та затвердження проектів створення природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, що дозволить підвищити якість документів, які є підставою для розроблення проектів Указів Президента України про створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Дані Методичні рекомендації не є нормативно-правовим актом, не встановлюють нових правових норм та відтворюють позицію Мінприроди як уповноваженого органу державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду. Цей документ узагальнює та використовує практику Мінприроди, а також напрацювання органів місцевої влади та наукових установ. Використовуючи зазначені матеріали, на основі законодавства України запропоновано базові положення для розроблення проектів створення природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

Департамент екології та природних ресурсів Полтавської облдержадміністрації наголошує на тому, що площі природно-заповідного фонду Полтавщини необхідно постійно розширювати, адже всі об'єкти ПЗФ можуть використовуватися у короткостроковому

відпочинку, бути рекреаційними ресурсами під час пішогодного, велосипедного або кінного туризму, представляти дестинацію (місце призначення) при прокладанні оглядових або тематичних маршрутів.

Розширювати території природно-заповідного фонду потрібно насамперед за рахунок ділянок, які менше змінені господарською діяльністю людини або територій, на яких трапляються види рослин і тварин, що занесені до Червоної книги.

З переліком територій та об'єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення, розташованих у Полтавській області, ви можете ознайомитися на офіційній веб-сторінці Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації:

<http://www.eco-poltava.gov.ua/pzf.htm>

**На фото - Національний природний парк «Пирятинський»
Офіційна сторінка ПНН «Пирятинський» <http://www.npp-p.org.ua/>**